

Pravljica o upornem drevesu.

Bilo je takrat, ko je stiska obšla že vso zemljo in je poznala že vse revne kože, tudi tiste, ki so bile skrite po hribih in za griči, odkoder se ni videlo nikamor drugam kot v nebo. S stisko je prišla še zima, pokrila je zemljo s snegom in zaprla poti z burjo in zameti.

»Kaj pa hočemo?« so rekli ljudje. »Poti so zametene, kdo bo lazil po snegu tako daleč. Jesti nimamo več kaj in tu smo prav na koncu sveta. Še ta klanec moramo prehoditi, potem ni ničesar več tam zadaj, prav nobene skrivnosti. Na občino ne moremo, da bi dobili podporo, ker je predaleč. Mogoče bi nas tudi ne poznali. Kam drugam bo treba iti.«

To so slišali otroci pa so se meni nič tebi nič odpravili. Ves popoldan jih ni bilo. Nihče jih ni pogrešil. Odrasli ljudje so bili zbrani v največji hiši, sedeli so okoli peči in premišljevali, kaj naj bi ukrenili. Kruha ni, denarja ni, zaslužka ni. Ko so dognali do konca, da je res tako, so vzeli pipe, nabasali jih z zadnjim tobakom in začeli kaditi.

»Saj tako vse nič ne pomaga,« so rekli vdano.

Pod mrakom so se pa otroci vrnili. Slišali so jih, kako so v veži otresali sneg z nog, a so mislili, da so se kje drsali, ko je tako pripraven čas. No, zdaj pa pojdejo domov, pozno je že.

»Ne pojdemo kar tako,« so rekli otroci. »Vi ne veste, kje smo bili!«

»Kje neki!« so nejevoljno zagodrnjali ljudje. »Drsali ste se.«

»Kaj še! Rekli ste, da bi bilo treba oditi kam in pogledati za kruhom in delom, no, pa smo šli. Kar naravnost čez klanec smo jo mahnili. Dolga je bila pot, sneg se je vdiral pod nami, mučili smo se, burja je hipoma zabrisala vsako stopinjo. Nazadnje smo našli velika železna vrata, ki je bilo na njih zapisano: Nebesa. Težko smo prebrali, take nerodne črke kar oči zmešajo, ko smo pa spoznali, kje stojimo, smo lepo potrkali. Sveti Peter nam je odprl in najprej ozmerjal, čemu trkamo prav zdaj, ko je taka burja. Prestrašili smo se ga in smo zbežali. Nekaj je še kričal za nami, potem smo pa razločno slišali, kako je zaklenil vrata. Ta je pa lepa, smo si mislili, zdaj imamo nebesa! Zakaj nismo lepo razložili, kakšna stiska nas je obiskala? Šli smo še enkrat pred nebesa, trkali smo, nazadnje smo začeli kar razbijati, a ni nič pomagalo. Prav ob vratih je raslo zeleno drevesce. Začudili smo se, da zeleni, ko je vsepovsod sam sneg. No, ker smo bili jezni, smo se spravili nad drevesce, odlomili smo vršiček, vzeli ga in zbežali. Tako je bilo, vidite!« Ljudje so nekaj časa molčali, potem je vprašal eden:

»Kje pa imate vršiček?«

»Eh, vršiček!« so malomarno povedali otroci. »Na klancu smo ga zasadili v sneg. Naj tam raste!«

»Tako, tako,« so momljali ljudje. Neki starec pa, ki je ves čas molčal, se je oglasil in zmajal z glavo:

»To ne bo dobro. Niste prav ravnali. Kradli ste. Najbolje bi bilo, če bi se še nocoj vrnili pred nebeška vrata in nesli s seboj ukradeni vršiček.«

Otroci so molčali. Prav nič se jim ni ljubilo, da bi zdajle znova prehodili dolgo pot, namrdnili so se in jezno so gledali izpod čela.

»Nič!« so rekli starši, ki so zmeraj poslušali starčka in se ravnali po njegovih besedah. »Kar takoj se vrnite, da boste še do večerje nazaj. To bi bilo lepo, da bi še krasti začeli!«

Otroci so se splazili iz hiše, potegnili kučme čez ušesa, zavihali ovratnike in stopili na cesto. Pa čudno! To pot jih ni nič zeblo. Odnekod je pri-

hajala toplota, božala jim je srca kot rahel veter. Burja je ponehala. Ko so pa stopili okoli ogla, so zagledali na klanecu veliko drevo.

»Pa kako?« so se začudili. »Kaj nismo zasadili tam tistega vršička?«

Da, prav res. In zdaj je zrastle tam velikansko drevo. Odkod se je vzelo? Od drevesa je gorela toplota, dobro so razložili, da se je na klanecu z nerazumljivo naglico talil sneg, prikazovale so se črne lise, lise tu, lise tam, nazadnje je bilo v vsem bregu kopno. Prav z lahkoto so prišli do drevesa.

»Ampak, kako ga bomo odnesli do nebeških vrat, ko je tako visoko zrastle?« so bili v skrbeh.

Drevo je bilo veliko, kakor bi pokrivalo pol neba. Po vejah so že prepevale ptice, same take ptice, ki oznanjajo pomlad. Listje je zelenelo, drevo se je prerilo s koreninami skozi sneg že globoko v zemljo — kdo naj bi ga zdaj izruval in odnesel pred nebeška vrata? Prav za prav so se otroci razveselili.

»Ne bo nam treba hoditi tako daleč,« so rekli. »Kar domov se vrnimo!«

Stekli so v vas pravit, kaj se je zgodilo. Ljudje so se začudili in so šli gledat.

Res je bilo, drevo je objelo že ves klanec s svojo senčino. Snega ni bilo nikjer več, tudi to se ni zgodilo, da bi ostale kje vode, vsa mokrota se je izgubila v zemljo, poti so bile lepo suhe kakor poleti.

»Kaj pa zdaj?« so se ustrašili ljudje. »To je vendar nekaj narobe.«

»Kaj nas to briga!« je rekel modri starček. »Sejali bomo in pripravljali zemljo, kakor bi bila pomlad.«

Res so šli že drugo jutro na delo. V drugih vaseh je še ležal sneg, tu so že orali in sejali. Počasi se je toplota širila še v druge kraje, novica o zelenem drevesu je rasla in prišla do kneza, ki je bil gospodar te zemlje. Knez je molče poslušal, ko so mu pravili o čudnem drevesu, nazadnje je pa dal zapreči in se je odpeljal na ogled.

»To je čudno drevo,« je priznal, ko ga je videl, »presadili ga bomo na moj vrt.«

Ljudje niso bili zadovoljni, bolelo jih je, da bi izgubili čudovito drevo, a knezu se niso upali ugovarjati.

»Tako bom poslal služabnike,« je rekel, preden se je odpeljal.

Prišli so hlapci in hoteli izkopati drevo. Mučili so se dolgo, a ga niso mogli. Globoke jame so napravili, tudi do korenin so prišli, le prevelike so bile, na vse strani so bile razpletene, vseh na noben način niso mogli doseči. Nazadnje so se ujezili, prijeli so za sekire in drevo kar posekali. Padlo je in seglo z vejami skoraj do vasi. Prišli so ljudje iz vse dežele, z muko so spravili drevo na knezov vrt, toda, kaj je bilo drevesu? Ni in ni hotelo rasti. Posušilo se je in umrlo.

»To je čudno,« so rekli učenjaki.

»To je čudno,« so ponovili dvorjani, ki so imeli tako navado.

Tam, kjer so pa posekali drevo, je zrastle v enem dnevu drugo. Prav tako je bilo kot prvo drevo. Ljudje so se potolažili, znova je bilo vse dobro in vse prav.

Učenjakom pa ni bilo všeč, da drevo raste kar tako in da postane v enem dnevu tako veliko kot druga drevesa v desetih letih. Prebrskali so vse knjige. Ko so videli, da nikjer ne piše o takih drevesih, so šli h knezu in ga pregovorili, da je dal znova posekati drevo na klancu konec sveta. Pa v drevesu je bilo čudno življenje. Knez je poslal hlapce, stali so pri njem in sekali drevo, komaj se je pokazala zelenina, so jo osmukali, vsako mladiko so sproti odrezali. Zvečer so pa zaspali in ko so se zjutraj zbudili, je bilo drevo že visoko, visoko. Niso ga mogli ubiti. Ljudje so se jim smejali, kaj so pa hoteli.

Neke noči so pa hlapci izginili. Mogoče jih je poklical knez, mogoče so jih pregnali ljudje, tega ne ve nihče. Zdaj se je drevo oddahnilo. Vzpelo se je v neizmerno višino in zacvetelo in zadišalo. V vasi pod klancem so ljudje zapustili delo in šli na polje. Silno drevo se je dotikalo neba in se pogovarjalo s soncem.

»Če bi ne bilo drevesa, ne vem, kaj bi bilo z našo vasjo,« je rekel starček, ki so ga vsi spoštovali.

Drevo še zdaj raste in kdor spleza v njegove veje, vidi tako daleč naokrog, kakor je velika naša zemlja. Kar je pa preko morja, je vse zakrito, pol s skrivnostjo, pol z bolečino...

Mirko Kunčič:

Brezovi gaji.

*Vztrepetali so listi brezovih gajev...
Ko tihe molitve komaj viden trepet
preko bledih ustn pobožnih nun,
ko žametnih prstov začarane princeske
rahel drsljaj preko harfinih strun —
je šel preko njih
skrivnosten šepet, pritajen vzdih...*

*Prečudežnim bajkam večernih vetrov,
ki iz neznane dežele na jug domov
kot zapozneli romarji mimo potujejo —
trepetajoči listi brezovih gajev
zamaknjeno prisluškujejo...*

Mirko Kunčič:

Majnik.

*V praznično haljo odela
se je nevesta pomlad:
majnik, njen ženin prihaja
preko zelenih livad.*

*Z rožami ves je ovenčan,
zal je kot pravljичni knez,
židane volje ko Kurent
in bogatejši kot Krez.*

*Zorhano torbo prinaša
s sabo prelepih daril:
sleherni nekaj od njega,
hej, za spomin bo dobil.*

*Prazna so srca in duše,
prazne so naše dlani...
Božjega sonca nasuje
naj nam v te žalostne dni!*